

STORTINGET

Innst. 285 S

(2025–2026)

Innstilling til Stortinget
fra energi- og miljøkomiteen

Dokument 8:171 S (2025–2026)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentant Lars Haltbrekken om ny modell for utjevning av nettleie

Til Stortinget

Innledning

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede og komme tilbake til Stortinget i forbindelse med statsbudsjettet for 2027 med forslag om en rettferdig og brukerfinansiert utjevningsordning for nettleie.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

Komiteens behandling

Komiteen har i brev av 23. mars 2026 til Energidepartementet ved statsråd Terje Aasland bedt om en vurdering av forslaget. Statsrådens uttalelse følger av vedlagte brev av 10. april 2026.

Komiteen har invitert til og mottatt skriftlige høringsinnspill i saken.

Sakens dokumenter er tilgjengelige på sakssiden på stortinget.no.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Anne Hagenborg, lederen Mani Hussaini, Linda Monsen Merkesdal, Torbjørn Vereide og Solveig Vik, fra Fremskrittspartiet, Kristoffer Sivertsen, Rikard Spets, Morten Stordalen og Tor Mikkell Wara, fra Høyre, Kari Sofie Bjørnsen og Aleksander Stokkebø, fra Sosialistisk Venstreparti, Lars Haltbrekken, fra Senterpartiet, Ole Herman Sveian, fra Rødt, Sofie Marhaug, fra Miljøpartiet De Grønne, Frøya Skjold Sjursæther, og fra Venstre, Grunde Almeland, viser til Representantforslag 171 S (2025–2026) om ny modell for nettleie, fremsatt av Lars Haltbrekken fra Sosialistisk Venstreparti.

Komiteen viser til at investeringer i strømmettet hovedsakelig finansieres gjennom nettleien, og videre at nettleien varierer mellom ulike nettselskaper.

Komiteen viser til at det har kommet elleve skriftlige høringsinnspill til komiteens behandling.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet understreker at tilstrekkelig og rimelig kraft har blitt et nødvendig grunnlag for både velferd og verdiskaping. Disse medlemmer påpeker at det var riktig at regjeringen innførte Norgespris 1. oktober i 2025, for å sikre en sterkere forutsigbarhet i strømpolitikken. Disse medlemmer minner om at dette også var grunnen til at regjeringen med sterk støtte fra Stortinget allerede i desember 2021 lanserte landets første strømstøtte.

Disse medlemmer viser til at det foreløpig i 2026 er anslått å bli utbetalt om lag 11 mrd. kroner til

Norgespris og strømstønad for strøm, og at dette blir gjort i tillegg til å redusere elavgiften.

Disse medlemmer gjør likevel oppmerksom på at en betydelig andel av strømregningen består av nettleien som brukes til å etablere og vedlikeholde infrastrukturen i strømmettet, og at det kommer frem ulikheter i de ulike nettregionene som også blir påvirket av blant annet befolkningstetthet, topografi og kapasitetsbehov.

Disse medlemmer viser til at regjeringen siden 2022 har brukt flaskehalsinntektene til å holde nettleien nede i områder med høy strømpris, og at det siden denne innføringen har blitt brukt 10 mrd. kroner til å redusere nettleien.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil understreke at elektrisk kraft er en nødvendighet, og at stabil tilgang på strøm er en grunnleggende forutsetning for moderne samfunn. Dette forutsetter ikke bare tilstrekkelig kraftproduksjon, men også betydelige investeringer i kraftnettet.

Disse medlemmer viser til at investeringer i strømmettet i hovedsak finansieres gjennom nettleien. Prinsippet om at de som bruker nettet, også betaler for det, gir etter disse medlemmers syn riktige prissignaler, fremmer kostnadsbevissthet og legger til rette for effektiv utnyttelse og utvikling av infrastrukturen.

Samtidig registrerer disse medlemmer at dagens praktisering av dette prinsippet gir skjeve utslag. Det er i dag betydelige geografiske forskjeller i nettleien mellom ulike deler av landet. Disse forskjellene skyldes i stor grad strukturelle forhold som lav kundetetthet, krevende topografi og lange avstander, og i mindre grad forhold den enkelte nettkunde kan påvirke.

Disse medlemmer mener at en stadig større del av investeringsbehovet i strømmettet er drevet av politisk vedtatte mål, særlig knyttet til klimamål, ved elektrifisering og omlegging av energibruk. Disse medlemmer mener dette svekker sammenhengen mellom beslutning og betaling, og innebærer at kostnader i økende grad veltes over på nettkunder uavhengig av deres faktiske bidrag til investeringsbehovet.

Disse medlemmer vil i det videre fremheve at Statnett i sine analyser anslår investeringsbehovet i transmisjonsnettet til om lag 150–200 mrd. kroner de neste ti årene. Når investeringer i regional- og distribusjonsnettet inkluderes, vil det samlede investeringsbehovet med stor sannsynlighet kunne være vesentlig høyere. Etter disse medlemmers vurdering innebærer dette et betydelig kostnadspress fremover, med risiko for ytterligere økning i nettleien for både husholdninger og næringsliv.

Disse medlemmer vil videre fremheve at eierskapsstrukturen i sektoren forsterker utfordringsbildet. Nettselskapene er i stor grad offentlig eid, noe som

innebærer at det offentlige både fastsetter rammebetingelsene som driver investeringsnivået, og samtidig mottar inntektene fra virksomheten. Etter disse medlemmers syn innebærer dette i praksis en form for offentlig finansiering utenfor ordinær budsjettbehandling, med svakere prioritering og mindre transparens.

Disse medlemmer vil understreke at utfordringen ikke ligger i selve prinsippet om brukerfinansiering, men i hvordan dette praktiseres i møte med politisk drevne investeringer. En avvikling av brukerfinansieringen vil etter disse medlemmers syn ikke være en hensiktsmessig løsning, da dette vil innebære økt offentlig pengebruk og en ytterligere utvidelse av statens rolle i energisektoren.

Etter disse medlemmers syn er det behov for en ny modell for nettleie som i større grad hensyntar de omfattende investeringene som nå ligger foran oss, og som sikrer en mer hensiktsmessig fordeling av kostnader og insentiver for investeringer og effektiv utnyttelse av kraftsystemet. En slik modell bør etter disse medlemmers vurdering i større grad koble beslutning og kostnadsansvar.

Disse medlemmer vil i den forbindelse peke på at en større andel av investeringer som er utløst av politiske vedtak, herunder vurdere ulike grader av statlig finansiering eller økt bruk av flaskehalsinntekter. Dette vil kunne dempe de største utslagene i nettleien, samtidig som de grunnleggende fordelene ved brukerfinansiering opprettholdes.

Videre mener disse medlemmer det bør vurderes om dagens industrirabatter er tilstrekkelig treffsikre, eller om de bidrar til en skjev kostnadsfordeling mellom kundegrupper. Tilsvarende bør ordningen med anleggsbidrag gjennomgås, med sikte på å sikre at kostnader i større grad bæres av aktører som utløser behovet for nye investeringer.

Samlet sett mener disse medlemmer at en slik omlegging vil kunne bidra til mer effektiv ressursbruk, redusere risikoen for uforholdsmessig kostnadsbelastning på enkeltgrupper, og sikre at utviklingen av kraftsystemet skjer på en måte som er både samfunnsøkonomisk rasjonell og bærekraftig over tid.

På denne bakgrunn fremmer komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Senterpartiet følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede en ny modell for nettleie som hensyntar kommende nettinvesteringer, og som i større grad sikrer en hensiktsmessig fordeling av kostnader og insentiver for investeringer og effektiv utnyttelse av kraftsystemet, herunder vurdere økt bruk av flaskehalsinntekter, justering av industrirabatter og anleggsbidrag, og komme tilbake til Stortinget innen utgangen av 2026.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, Rødt og Miljøpartiet De Grønne mener elektrisk kraft er et nødvendighetsgode, og tilgang til strøm er en forutsetning for bosetting, næringsvirksomhet og verdiskaping i hele landet. Norge har klare og brede politiske mål om økt elektrifisering av samfunnet. Dette forutsetter ikke bare økt kraftproduksjon, men også betydelige investeringer i kraftnettet. Investeringer i strømmettet finansieres i hovedsak gjennom nettleien. I dag er det svært store geografiske forskjeller i nettleien mellom ulike deler av landet. Nettleien varierer fra om lag 20 øre/kWh i de rimeligste områdene til opp mot 90 øre/kWh i de dyreste. Dette innebærer at enkelte nettkunder betaler opptil fire ganger så høy nettleie som andre. Disse forskjellene skyldes blant annet strukturelle forhold som lav kundetetthet, krevende topografi og lange linjer, og ikke forhold den enkelte nettkunde kan påvirke. Det er etter disse medlemmers syn urimelig at nettkunder i slike områder alene skal bære kostnadene ved nasjonale mål om elektrifisering, beredskap og forsyningssikkerhet.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at han i 2019 fremmet forslag om at Stortinget skulle be regjeringen utrede hvordan nettleien kunne utjevnes på en mer rettferdig måte. Reguleringsmyndigheten for energi (RME) leverte sin faglige vurdering i Høringsdokument Nr. 1/2019 Utredning av virkemidler for utjevning av nettleie. Her ble det pekt på to hovedmodeller for utjevning: Statlig finansierte tilskuddsordninger, og brukerfinansiert tariffutjevning, hvor kostnader i strømmettet i større grad fordeles mellom alle nettkunder.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Miljøpartiet De Grønne viser til at utjevning av nettleie historisk har vært basert på tilskudd over statsbudsjettet. Erfaringene viser at slike ordninger er lite forutsigbare, da bevilgningene har variert betydelig fra år til år, og enkelte år har de vært helt fraværende. Dette svekker ordningens effekt og legitimitet. Disse medlemmer mener derfor at det er behov for en varig, forutsigbar og reell tariffutjevning, som ikke er avhengig av årlige budsjettforhandlinger.

Disse medlemmer mener at en brukerfinansiert tariffutjevning er den mest treffsikre og robuste løsningen. En slik modell innebærer at alle nettkunder bidrar med et mindre beløp, som samles i en nasjonal utjevningsskatt og brukes til å redusere nettleien for kunder i områder med særlig høye nettkostnader.

Disse medlemmer legger til grunn at utjevningen bør baseres på eksisterende kriterier og datagrunnlag som RME allerede benytter i reguleringen av nettsel-

skapene, herunder gjennomsnittlig nettkostnad per kWh. Ordningen bør være teknologinøytral og enkel å administrere, med lave administrative kostnader. Finansieringen bør være brukerfinansiert for å sikre stabilitet og forutsigbarhet over tid. Størrelsen på utjevningsskatten bør kunne knyttes til en andel av nettselskaperes samlede inntektsrammer for å gi fleksibilitet når nettkostnadene endrer seg over tid.

Disse medlemmer mener en mer rettferdig fordeling av nettkostnadene vil styrke den samfunnsmessige aksepten for videre elektrifisering og nødvendige investeringer i kraftnettet. Det vil også bidra til å sikre at beredskapstiltak og forsterking av nettet – som gjøres av hensyn til hele samfunnet – ikke veltes urimelig over på enkelte lokalsamfunn.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede en rettferdig og brukerfinansiert utjevningsordning for nettleie og komme tilbake til Stortinget i forbindelse med statsbudsjettet for 2027 med forslag om dette.»

Komiteens medlem fra Rødt viser til at nettleien allerede er høy relativt sett, og at det er forventet en betydelig økning i nettleien også de kommende årene. Tall fra Statistisk sentralbyrå (SSB) viste at den gjennomsnittlige nettleien i tredje kvartal 2024 økte sammenlignet med året før, slik at nettleien på dette tidspunktet utgjorde den dyreste delen av strømnregningen. Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har også varslet om en voldsom økning av nettleien fram mot 2030, i rapporten «Framskrivning av nettleie i lokalt distribusjonsnett 2024–2030» (september 2024). I Trøndelag kan innbyggerne vente seg en prisøkning på rundt 30 pst., på Østlandet en økning på 25 pst., ifølge rapporten.

Dette medlem ønsker derfor diskusjonen om byrdefordelingen av utbyggingen av strømmettet velkommen. I dag har Norge et omfordelende skattesystem som tar hensyn til bedrifter og privatpersoners betalingsevne når fellesskapsløsninger skal finansieres. Nettleien tar på sin side ingen sosiale hensyn. Dette medlem er likevel uenig med forslagsstiller i at statlig finansiering av nettleien er en dårlig modell. Forslagsstiller peker på uforutsigbarhet som et problem i så henseende. Men på den positive siden vil det å skyve kostnadene over på staten kunne føre til en større diskusjon om prioritering av nettutbygging. Selv om det er behov for å oppgradere og bygge ut nett flere steder, slik som for eksempel i Grenlandsområdet, har de siste tiårene med nettutbygging vært preget av flere dårlige prioriteringer. Bygging av dyre utenlandskabler har fått forrang. Det samme har elektrifisering av norsk olje og gass, som

altså pynter på Norges nasjonale utslipp, men har usikker global effekt. Vi trenger i stedet et finansieringssystem som i større grad tar hensyn til prisen kundene betaler, og til skadene utbyggingen påfører naturen.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet og Senterpartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen utrede en ny modell for nettleie som hensyntar kommende nettinvesteringer, og som i større grad sikrer en hensiktsmessig fordeling av kostnader og insentiver for investeringer og effektiv utnyttelse av kraftsystemet, herunder vurdere økt bruk av flaskehalsinntekter, justering av industrirabatter og anleggsbidrag, og komme tilbake til Stortinget innen utgangen av 2026.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen utrede en rettferdig og brukerfinansiert utjevningsordning for nettleie og komme tilbake til Stortinget i forbindelse med statsbudsjettet for 2027 med forslag om dette.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Høyre, Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Venstre.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:171 S (2025–2026) – Representantforslag fra stortingsrepresentant Lars Haltbrekken om ny modell for utjevning av nettleie – vedtas ikke.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 12. mai 2026

Mani Hussaini

leder

Sofie Marhaug

ordfører

DET KONGELIGE
ENERGIDEPARTEMENT

Statsråden

Stortinget
Karl Johans gate 22
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

25/2521-

10. april 2026

Statsrådets vurdering av representantforslag 8:171 S (2025-2026) om ny modell for utjevning av nettleie

Jeg viser til brev av 19. mars 2026 fra energi- og miljøkomiteen der det bes om en vurdering av representantforslag fra stortingsrepresentant Lars Haltbrekken om ny modell for utjevning av nettleie. Representanten fremmer følgende forslag:

Stortinget ber regjeringen utrede og komme tilbake til Stortinget i forbindelse med statsbudsjettet for 2027 med forslag om en rettferdig og brukerfinansiert utjevningsordning for nettleie.

Nettleien varierer mellom ulike nettselskaper. Reguleringsmyndigheten for energi (RME) opplyser at de fleste kunder hører til et nettområde med en nettleie som ligger nær et landsgjennomsnitt, og at mer enn 80 pst. av kundene har en nettleie under 38 øre per kWh. RME opplyser videre at om lag 2,7 millioner kunder hører til et nettområde med en nettleie som omregnet til en eksempelhusholdning utgjør mellom 24 og 38 øre per kWh. I underkant av 600 000 kunder hører til et nettområde med nettleie som omregnet til en eksempelhusholdning utgjør mellom 38 og 52 øre per kWh. Kun om lag 35 000 kunder i 3 nettselskaper har en nettleie som er høyere enn 52 øre per kWh. Det er typisk mindre nettselskaper som har høyere nettleie. RMEs eksempel-husholdning er definert som en husholdning som bor i en mindre enebolig med et årlig forbruk på 20 000 kWh og høyeste månedlig effektuttak på 4 kW på sommeren og 6 kW på vinteren. Omregnet nettleie i øre per kWh for en eksempelhusholdning er ekskl. elavgift og mva.

RME har tidligere utredet ulike modeller for tariffutjevning, som oppfølging av Stortingets anmodningsvedtak nr. 84 (2018-2019). RME fastslo at dersom det innføres en utjevning av nettleien som svekker insentivene til kostnadseffektivitet, kan en slik ordning få som bieffekt at kundene over tid ikke får strømforsyning til lavest mulig samlet kostnad. RME pekte i sin utredning på at en eventuell utjevningsordning bør utformes som et tilskudd til å redusere nettleien for de kundene som har høyest nettleie, i lys av at det er forholdsvis få kunder som

har en nettleie som er vesentlig høyere enn landsgjennomsnittet. Videre fastslo RME at en eventuell tilskuddsordning bør være utformet slik at nettselskapene i størst mulig grad beholder insentivene til kostnadseffektivitet, selv om nettkundene mottar tilskudd til reduksjon av nettleien. I tråd med RMEs anbefalinger ble det i årene 2021-2025 tildelt et statlig tilskudd på om lag 20 millioner kroner til redusert nettleie for de kundene med høyest nettleie. Ordningen ble avvirket i 2026, på samme tid som regjeringen styrket innsatsen for reduserte strømkostnader, som omtalt nedenfor.

Jeg kan ikke se at det har skjedd vesentlige endringer av betydning for vurderingene til RME i utredningen fra 2019. RME opplyser også at vurderingene de gjorde i utredningen i 2019 fortsatt representerer RMEs syn. På denne bakgrunn vurderes det ikke som hensiktsmessig å igangsette en ny utredning.

Regjeringen er opptatt av å sikre stabile og forutsigbare strømkostnader for husholdninger og næringsliv i hele landet. Vi har vist dette gjennom flere omfattende grep. For eksempel ble Norgespris innført med virkning fra 1. oktober 2025, som er et valgfritt alternativ til den eksisterende strømstønsordningen.

Norgespris har som mål å gi husholdningene trygghet og forutsigbarhet i møte med svingende og tidvis svært høye strømpriser. De høye strømprisene denne vinteren viser nettopp hvorfor innføringen av Norgespris var både riktig og viktig, og at ordningen har hatt – og har – stor betydning for lommeboka til husholdningene. I 2026 er det foreløpig anslått å bli utbetalt om lag 11 milliarder kroner til Norgespris og strømstønad for strøm. Oppdaterte anslag vil komme i RNB 2026. I tillegg har regjeringen redusert elavgiften i flere omganger. Samlet utgjør dette en reduksjon i husholdninger og bedrifters strømregning på om lag 1,9 milliarder kroner i 2026.

Regjeringen bruker også flaskehalsinntekter til å holde nettleien nede i områder med høy strømpris. Siden ordningen kom på plass i 2022, er det blitt utbetalt om lag 10 milliarder kroner til redusert nettleie.

De omfattende grepene som allerede er gjennomført for å redusere strømkostnadene til husholdninger og bedrifter viser at regjeringen både kan og vil bruke virkemidler som gir reell effekt. Samtidig mener jeg det er viktig å holde fast ved prinsippene om at nettselskapene er ansvarlig for egne kostnader, og at kostnadene reflekteres i nettleien til det enkelte nettselskap. Dette bidrar til at nettselskapene driftes på en mest mulig kostnadseffektiv måte, og til en samfunnsmessig rasjonell utvikling og utnyttelse av nettet. Over tid bidrar dette til lavere samlede nettkostnader, noe jeg mener vi alle bør ha som et mål.

Jeg anbefaler at Stortinget ikke vedtar dette forslaget.

Med hilsen

Terje Aasland

